

innehåll kan vidgas och konkretiseras, så att det även omfattar stenen, som uppbär tillkännagivandet. I Bräkentorpsinskriften står *witríng* som apposition till *kumbl*.

I 50—57 **u—ki·muti** är 53 i felskrivning för **a**. I Skaftarpsinskriften står **ueha·muti**. Fsv. *væghamot*, n. betyder »vägmöte, vägskillnad, ställe där vägar mötas, korsväg».¹ Man kan jämföra ortnamnet *Stigamo*, by i Byarums sn och gd i Barnarps sn. Namnet på den förstnämnda skrives *Stighemoth* DS. I 831 år 1213—1222. Angående platsen för vägskälet vid Bräkentorp se ovan!

Transskription:

*Vésteinn ger(ði kum)b(l) þessi eptir Ásbiörn, bróður sinn,
vitríng þessa
á v(e)gamóti.*

Översättning:

Västen gjorde detta kummel efter Ásbjörn, sin broder,
denna minnesvård
vid vägamötet.

46. Eriksstad. Vittaryds sn. Sunnerbo hd.

Fig. 20, 21, 22.

Litteratur: Rogberg: teckning i A. T. A.; S. Rogberg: Historisk Beskrifning om Småland s. 453 f.; Hilfeling i Resa genom Småland mars 1792 (Fm. 57: 1) med teckningar, tryckta i Sjöborgs Samlingar III fig. 196—197, text s. 119; Liljegren(?): teckning i LfB.; L. 1254.

Eriksstadstenen, som ej längre kan återfinnas, var sönderslagen redan då Rogberg gjorde sin teckning. Av denna ligger i A. T. A. ett exemplar med påskrift »Gåfva från excellensen friherre A. Ihre», vid ett annat är antecknat »Hwittaryd wid Eriksstad i Småland afr. af Hr Rogberg 1763 comm. af Hr Prof. Bring 1764». Eftersom Johan Israelsson Rogberg, författaren till dissertationen »De Ottingia Berga» (tryckt 1763) var kyrkoherdeson från Vittaryd och dispute-
rade med Sven Bring som preses samma år som stenen skall ha blivit avritad, förefaller det sannolikt, att det är han, som avses med »Hr Rogberg», men det är under sådana förhållanden egendomligt, att stenen ej omnämnes i hans avhandling s. 20 ff., där en redogörelse lämnas för pastoratets runstenar. I S. Rogbergs Historisk Beskrifning om Småland återges däremot en läsning, som i väsentliga avseenden överensstämmer med »Hr Rogbergs», fast ännu mindre av runorna kommit med. Stenen har enl. S. Rogberg l. c. fordom legat som bro över en bäck vid Eriksstad »hwarföre Runorna äro mäst utnötte och til större delen oläslige» en uppgift, som emellertid jävas av

Fig. 20. Sm. 46. Eriksstad.
Teckning av Rogberg i A. T. A.

¹ Sw.

senare utförda teckningar. Eftersom 1600-talets forskare ej uppmärksammat stenen, är det troligt, att den tjänstgjorde som bro redan på deras tid. I Hilfelings resejournal mars 1792 (Fm. 57: 1) är även stenens nedre del avbildad, fast Hilfeling ej har insett, att de båda styckena höra tillsammans. Han har antecknat vid avbildningen av det övre stycket »Stenen vid Runstens bro uti Ericstad gårds giärde i Hvitaryds Sockn: Nedre dehlen bort». På teckningen av det nedre stycket står: »Ett stycke af en Runsten, som secreter Alander på Ericstad funnit under närliggande Bro och nu upställd wid föregående Runsten.» Hilfelings läsning av texten verkar övertygande och omfattar förmodligen alla bevarade runor. De första voro avslagna. Det är Hilfelings teckningar, som äro tryckta i Sjöborgs Samlingar III fig. 196—197, såsom av en jämförelse tydligt framgår. Enl. Ennes (Fm. 61) har stenen år 1822 undersökts av Liljegren, vars teckning skulle införas i Sjöborgs Samlingar. Detta har aldrig ägt rum, identiteten mellan Hilfelings och Sjöborgs avbildningar är höjd över varje tvivel, men i LfB finnes en anonym teckning, som förefaller mycket vederhäftig och kan vara den av

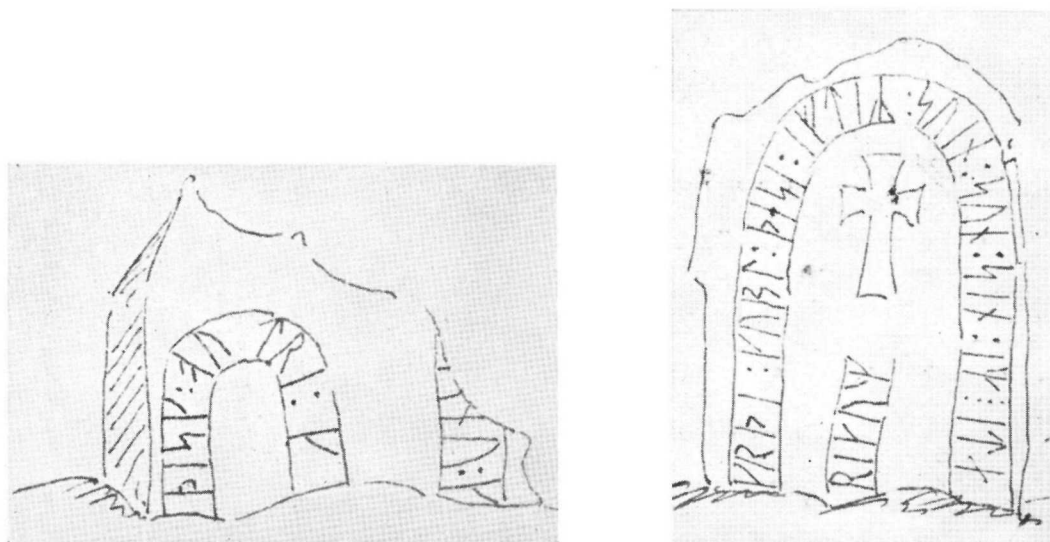

Fig. 21. Sm. 46. Eriksstad. Teckning av Hilfeling i Fm. 57:1.

Liljegren utförda. Den är självständig i förhållande till Hilfelings, fast dess text i huvudsak överensstämmer med den sistnämndes. Den visar runstenen med toppen avslagen, fast denna är bevarad och placerad i sitt riktiga läge. Det senare är en av avvikelserna från Hilfelings teckning. I Wieselgrens samlingar i Växjö har jag funnit en anteckning från år 1843 av följande lydelse: »Den af Rogberg omnämnde Runstenen blef för cirka 40 år sedan förstörd af en okunnig arrendator på gården.» Detta meddelande behöver ej tas efter orden. Stenen kan senare ha blivit återfunnen.

År 1922 berättade gårdsägare F. Sjögren i Ljungby för mig, att runstenen vid Eriksstad »för 40 år sedan» legat i landsvägsbron. Den låg med inskriften uppåt, och runorna voro tydliga. Dylika berättelser om »runor» på flata hällar måste upptas med reservation och visa sig ofta vara felaktiga, men det är mycket möjligt, att Sjögren, som själv var säker på riktigheten av sin iakttagelse, har sett den sökta runstenen. Enligt vad Sjögren hört uppgivas, skulle stenen ej långt efter den tidpunkt, då han iakttagit den i bron, ha blivit upptagen ur denna och lagd vid sidan. Mina försök att återfinna Eriksstadstenen ha ej lett till något resultat. Vid mina efterforskningar visade man mig på ett stort stenblock i trädgården till Eriksstad, dit det hade förts från den bäck, där runstenen skall ha stått. Det utges för en runsten, men inga

spår av runor kunna skönjas på detsamma.¹ Av övriga fornlämningar vid Eriksstad märkes ett gravfält² från järnåldern.³

Stenens mått voro enl. Hilfeling: höjd 2 alnar 3 tum + 1 aln 8 tum d. v. s. 2,05 m., bredd 1 aln 11 tum d. v. s. 0,86 m., tjockleken på det övre stycket knappast 6 tum (=14 cm.), på det undre 4 à 5 tum (9 à 12 cm.). Runorna voro 5 tum (=12 cm.) höga. Det övre stycket av stenen var enl. samme undersökare »af Sandsten grof (eller kanskje af quartz)» det nedre var »en gråsten; men af vatnet mycket upplöst, så att den är helt skifrig». Den petrografiska artbestämningen måste i endera fallet vara felaktig.

Inskriften återgives här efter Liljegrens(?) teckning i LfB, fig. 22. Avvikande läsningar hos Hilfeling och Rogberg anföras och diskuteras i kommentaren.

....nui krþi : kubl : pesi : iftira suin : sun : sin : im : itapisk ou · tr i krikum
1 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

På Liljegrens teckning synes framför 1 n ett litet fragment av en stav. Ovanför och framför detta streck är stenen avslagen. Hilfeling har framför 1 n sett de nedre partierna av två stavar, av vilka den andra i ordningen böjer in mot den första. De utgöra tydligen den nedre hälften av ett Π eller $\mathcal{R}$. Hilfelings läsning kan vara riktig, och ett litet hörn av stenen har möjligen blivit avslaget mellan Hilfelings och Liljegrens undersökningar. De övriga runorna före **krþi** äro hos Liljegren **nui**, hos Hilfeling **nu:k**. Den förra läsningen ger ett bättre sammanhang. Runorna **nui** kunna utgöra slutet av ett kvinnonamn på *-vi*, vars första led ändats på *n*. Ingen av de båda undersökarna har läst någon runa mellan **k** och **r** i 4—7 **krþi**. Liljegren har inget : efter 16—20 **iftira**. Både hos Hilfeling och på teckningen av »Hr Rogberg», där för övrigt ej mycket kommit med, synes ett sådant. Nr. 24, 27, 30 **n**, vilka hos Liljegren ha bistav endast på den högra sidan, äro hos Hilfeling av normal typ. Runan 32 är både hos Hilfeling och Liljegren Υ , som är en felristning för $\mathcal{A}$ och tillsammans med den föregående 31 | utgör en beteckning för relativpartikeln *rsv. er*. Därefter följa fyra punkter i rad över varandra. Hilfeling har efter 33—39 **itapisk** läst ett :, som Liljegren ej sett. Den sistnämnde har ritat en punkt efter 41 **u**, vilken kan vara ett spår av det **s**, som av sammanhanget och utrymmet att döma en gång har stått mellan 41 och 42. Efter 43 **r** har ingen sett något skiljetecken, efter 44 **i** har Hilfeling läst ett sådant. Hos Rogberg synes efter 45—50 **krikum** ett :, som saknas i de båda yngre läsningarna.

Det namn, som inleder inskriften och vilket förmodligen slutat på **unui** eller **rnui**, kan vara **arnui**, som förekommer på L. 685 (Sv. Rr. s. 47) i Uppland.⁴

Fig. 22. Sm. 46. Eriksstad.
Teckning av Liljegren(?) i LfB.

¹ Det är förmodligen samma sten man visat för Wistrand vid hans sökande efter runstenen (se Rosengren: Ny Smål. Beskr. III Sunnerbo s. 58).

² Kjellmark: Kronob. läns fornl. s. 90.

³ enl. uppgift av Fil. Kand. S. Rothman.

⁴ Ang. namnen på *-vi* se Lundgren: Spår av hednisk tro och kult s. 54 ff., Wessén: Namnstudier s. 109.

4—7 **krpi** se s. 61! 8—11 **kubl** se s. 61 f.!

33—39 **itapisk**, rsv. *endaðisk* av *endask* se s. 91 f. Den med fvn. överensstämmande mediala form på *-sk*, som här föreligger, är mycket sällsynt i fsv. På en runsten från Råda i Västergötland, T. 14, står enl. v. Friesen **þrapusk**¹ i den sats, som förut lästs **ir þpipusk kunukar**. (En liknande formel förekommer på en dansk sten, Aarhus II: **þa ʒ kunukar ʒ þarþusk ʒ**).² I Forsaringens inskrift har man velat se en dylik form **hafsk** i runföljden **ifanhafskaki**.³ Angående dessa *sk*-former se Bugge i Runverser, s. 117, Kock: Ljhist. V s. 45.

I 40—43 **ou·tr** föreligger en felristning, förmodligen bestående däri att ristaren i rsv. *østr* betecknat *ø* både med **o** och **u**, vilka båda voro tecken för detta ljud. Runan **o** är möjligen fel för **a** eller kan ha smugit sig in från frasen **etapis o e(·i)klanti**, som förekommer på de närbelägna runstenarna Sm. 27 och 29 i Berga.

45—50 **krikum**, dat. pl. av »grek», g. pl. *grica* i gutalagen, *greka* i litterär fsv., nom. pl. *grekar*. **krikum** styres här av prepositionen **i** = »hos, bland». Jfr *i aþrum mannum*, Västg.-lagen I, J. B. 19:1, m. fl. exempel. Prep. **miþ** kan användas i samma betydelse ex. **miþ krikum**, Sv. Rr. s. 22.⁴

Transskription:

... nvi gerði kumbl þessi eptir Svein, sun sin, er *endaðisk au(s)tr i grikkjum.

Översättning:

... nvi gjorde denna vård efter Sven, sin son, som dog öster ut bland grekerna.

¹ Carl Larsson: Ordföljdsstudier över det finita verbet s. 35.

² D. R. vol. I s. 132.

³ Så Hjärne i Nord. Tidskr. f. Filologi N. R. V s. 180 och i anslutning till honom Noreen i Aschw. § 570 anm. 2 och, med annan tolkning, Wadstein i Hum. Vet. Samf. i Ups. VI, 3, s. 10 och Hjelmqvist i Ark. f. nord. fil. 1908 s. 240 ff. Annorlunda Bugge: Forsaringen s. 18.

⁴ Ang. **krikum** se Runverser s. 174.

Rättelser.

- S. x rad 31 står **s** är tecken för runalfabetets ʒ(ʒ) bör vara
s är tecken för runalfabetets ʒ(ʒʒʒ)
 » 17 not 2 » ʒ bör vara ʒ
 » 80 rad 13 » ʒ*ʒ| bör vara ʒ*ʒ|
 » 124 » 31 » Den yngre typen av **s**-runan ʒ är iakttagen
 bör vara Den yngre typen av **s**-runan är
 iakttagen